

Mottagare
Regionstyrelsen

Uppdrag. Samverka med Trafikverket, besöksnäringen och andra aktörer för att se över förutsättningarna att genomföra en studie om möjligheterna att anlägga olika typer av cykelvägar/stigar.

Förslag till beslut

Regionstyrelsen beslutar att ge regionstyrelseförvaltningen i uppdrag att ta fram en regional cykelplan.

Sammanfattning

Regionstyrelseförvaltningen har fått i uppdrag att i samverkan med andra aktörer se över förutsättningarna att genomföra en studie om möjligheten att anlägga olika typer av cykelvägar/stigar, RS 221027, § 271. Detta kan hanteras genom att ta fram en regional cykelplan för Gotland.

En regional cykelplan är ett samlat regionalt vägledande dokument för utveckling av ökad och säker cykling och kan bland annat användas för att ge stöd och vägledning vid prioritering av investeringar i cykelåtgärder. Huvuddelen av regionerna i mellersta och södra Sverige har regionala cykelplaner.

Syftet med en regional cykelplan är att främja cykling. Utöver åtgärder kopplade till den fysiska infrastrukturen kan det handla om exempelvis mobility management-åtgärder, trafikinformation eller digitalisering. Den regionala cykelplanen är inte begränsad till väghållarskap utan ska titta på de lösningar som är mest lämpade ur ett cykelperspektiv. Planen kan omfatta cykelvägar av olika standard, exempelvis gång- och cykelbana, sommarcykelväg eller cykelfält.

För att ta fram en regional cykelplan behöver en konsult upphandlas och en arbetsgrupp bildas. Detta kan genomföras inom befintlig budget och med interna resurser. Trafikverket kan vara med både som part och från 2024 även som medfinansierare, och kan även bistå i upphandlingen av konsult.

Arbetet med den regionala cykelplanen för Gotland föreslås genomföras parallellt eller i nära dialog med revideringen av cykelplanen för Visby, när och om det beslutas, för att uppnå synergier och få en enhetlighet i planernas målsättningar. Till de gemensamma målen bör man också peka ut uppföljningsbara indikatorer och göra en plan för kontinuerlig uppföljning som synkroniseras mellan de båda respektive planerna.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att en regional cykelplan skulle svara upp mot uppdraget som gavs av regionstyrelsen 221027, § 271; flera av riktlinjerna i samrådsförslaget för översiktsplanen samt mot beslutade prioriteringar i länsplanen 2022-2033.

Ärendebeskrivning

Bakgrund

Regionstyrelseförvaltningen har fått i uppdrag att i samverkan med andra aktörer se över förutsättningarna att genomföra en studie om möjligheten att anlägga olika typer av cykelvägar/stigar, RS 221027, § 271.

Regionfullmäktige fastställde 221024 Länsplan för regional transportinfrastruktur 2022-2033, § 170. Som en planerad åtgärdsvalsstudie listas där strategisk cykelplan för det statliga vägnätet. Trafikverket genomför åtgärdsvalsstudier inför planeringen av nya objekt eller åtgärder kopplad till de statliga vägarna. Syftet med en åtgärdsvalsstudie är att i en jämförelse av alla tänkbara åtgärder hitta den mest samhällsekonomiskt lönsamma lösningen på ett behov. I länsplanen motiveras behovet av en strategisk cykelplan med att det utanför Visby saknas kartläggning av behoven och att en samordnad cykelplanering mellan Trafikverket och regionen behövs för att ta fram åtgärder som främjar både daglig pendlingscykling och turistcykling. För Visby finns i dagsläget en cykelplan som sträcker sig fram till år 2025.

Cykelåtgärder är prioriterade i Gotlands länsplan för regional transportinfrastruktur. 43 procent av planens 279 miljoner kronor över tolv år är vikta till cykelåtgärder på statligt vägnät och ytterligare 24 procent av planmedlen är avsatta till medfinansieringsåtgärder på kommunalt vägnät, vilket bl.a. omfattar cykelåtgärder.

Regionstyrelsen beslutade 211215 att ställa ut översiktsplan för Gotland 2040 på samråd, § 397. I samrådsförslaget till ny översiktsplan ingick följande riktlinjer för cykel:

- Cykelvägar ska planeras så att man skapar ett sammanhängande cykelvägnät. Cyklisternas behov av tillgänglighet, trygghet, säkerhet och snabba förbindelser mellan målpunkter ska vara styrande. Cykelvägar bör dimensioneras så att de också rymmer elcyklar, lastcyklar och permobiler. Exempelvis pågår planering för utveckling av sträckan Själsö-Flygplatsen-Visby.
- Framtagande av ytterligare cykelplaner bör prioriteras i följande ordning:
 1. Revidering av cykelplan Visby.
 2. Cykelplan för arbetspendling och ökad tillgänglighet i och kring Roma, Fårösund, Lärbro, Slite, Klintehamn och Hemse med utgångspunkt 1 mils radie från respektive tätort.
 3. Cykelplan för arbetspendling och ökad tillgänglighet i och kring Tingstäde och Burgsvik med utgångspunkt 1 mils radie från småorten.

- Åtgärderna i Cykelplan Visby bör genomföras efter en prioritering där de viktigaste åtgärderna genomförs först.
- Längs länsvägar Roma-Visby, Väskinde-Visby och Stenkumla-Träkumla-Visby föreslås cykelpendlingsstråk.
- Cykelleder som underlättar ett aktivt friluftsliv året runt bör planeras.
- Fler cykelpumpar och servicestationer längs befintliga vägar.
- Mätning av cykeltrafik på platser med mycket cykeltrafik.
- Cykelparkeringar för olika typer av cyklar, lådcyklar, elcyklar och (trehjulingar för vuxna)
- Arbeta med ekosystemtjänster längs vägar och gator tillsammans med hållbara transporter för att möta behov nu och i framtiden.

Genom att ta fram en regional cykelplan för Gotland kan flera av besluten, prioriteringarna och riktlinjerna listade ovan hanteras samlat och det finns potential för en bättre framdrift i frågor kopplade till cykelvägar/-stigar och till cykelinfrastruktur.

Vad är en regional cykelplan?

En regional cykelplan är ett strategiskt underlag och en plan för utbyggnad av regionala cykelstråk. Cykelplanen fungerar som ett samlat regionalt vägledande dokument för utveckling av ökad och säker cykling och kan bland annat användas för att ge stöd och vägledning vid prioritering av investeringar i cykelåtgärder. Cykelplanen kan inkludera alla typer av cykling, exempelvis turism, rekreation och arbetspendling. Planen utgör ett strategiskt underlag för regionens upprättande av kommande länsplaner. Huvuddelen av regionerna i mellersta och södra Sverige har regionala cykelplaner.

Syftet med en regional cykelplan är att främja cykling över lag och i olika grupper, exempelvis bland barn och unga. Utöver åtgärder kopplade till den fysiska infrastrukturen kan det handla om exempelvis mobility management-åtgärder, trafikinformation eller digitalisering. Region Stockholm har exempelvis valt följande fem strategiska insatsområden i sin regionala cykelplan: Cykelinfrastruktur, Trafikinformation, Kommunikation, Kombinationsresor samt Samverkan folkhälsa. Till varje insatsområde kopplas mål och indikatorer för att kontinuerligt kunna följa upp målen. I arbetet med framtagande av en regional cykelplan för Gotland behöver fokusområden, målsättningar och indikatorer identifieras.

Den regionala cykelplanen är inte begränsad till väghållarskap utan ska titta på de lösningar som är mest lämpade ur ett cykelperspektiv. Vissa delar av ett stråk kan gå utmed statlig väg, vissa delar kan hänvisas till befintligt vägnät osv. Fokus kommer vara regionalt och alltså ligga på att utreda förbindelser mellan orter, snarare än cykelvägnät inne i tätorter. Planen kan omfatta cykelvägar av olika standard, exempelvis gång- och cykelbana, sommarcykelväg eller cykelfält.

Den regionala cykelplanen ska motsvara en åtgärdsvalsstudie. Det innebär (kortfattat) att Trafikverket kan fatta beslut om investering eller fördjupad

utredning av en åtgärd utan att den behöver föregås av ytterligare en åtgärdsvalsstudie. Med en regional cykelplan skulle därmed planeringen av nya cykelåtgärder kunna löpa smidigare. Planen kommer inte lösa frågan kring finansiering m.m., men däremot bidra till att prioriteringen blir tydligare, och att det blir en långsiktighet i planeringen av utbyggnaden av infrastruktur.

Förslag till genomförande och budget

För att ta fram en regional cykelplan behöver en konsult upphandlas och en arbetsgrupp bildas. Detta kan genomföras inom befintlig budget och med interna resurser. Trafikverket är en viktig part i framtagandet av en regional cykelplan, främst i sin roll som väghållare. Trafikverket kan vara med både som part och från 2024 även som medfinansiär, och kan även bistå i upphandlingen av konsult. Från Region Gotlands sida ingår lämpligen besöksnäringstrategi, infrastrukturstrategi och trafikplanerarkompetens i arbetsgruppen. Under framtagandet av en regional cykelplan bör besöksnäring, näringsliv och andra parter inkluderas och bjudas in. Arbetet bör även stämmas av mot den regionala samordningen av vandringsleder.

Cykelplan Visby löper ut år 2025 och kommer därför behöva revideras. En revidering av Cykelplan Visby ingår också som riktlinje i samrådsförslaget för översiktsplanen. Detta är ett uppdrag som ligger under tekniska nämnden. Arbetet med den regionala cykelplanen för Gotland föreslås genomföras parallellt eller i nära dialog med revidering av cykelplanen för Visby för att uppnå synergier och få en enhetlighet i planernas målsättningar. Till de gemensamma målen bör man också peka ut uppföljningsbara indikatorer och göra en plan för kontinuerlig uppföljning som synkroniseras mellan de båda respektive planerna.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att en regional cykelplan skulle svara upp mot uppdraget som gavs av regionstyrelsen 221027, § 271; flera av riktlinjerna i samrådsförslaget för översiktsplanen samt mot beslutade prioriteringar i länsplanen 2022-2033.

En regional cykelplan skulle ha status som en åtgärdsvalsstudie och därför fungera som ett dokument att plocka åtgärder ur och på så sätt kunna ge snabbare framdrift vad gäller cykelåtgärder. Det skulle vara gynnsamt för såväl arbetspendling, rekreativ cykling som för besöksnäring samt underlätta ett mer aktivt liv och därmed bidra till att uppfylla mål i genomförandeprogrammet Kraftsamling för hälsa och ett socialt hållbart Gotland 2023-2027.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Ej aktuellt.

2. Ekonomiskt perspektiv

Upphandling av konsult kan genomföras inom befintlig budget. Arbetet genomförs med interna resurser.

3. Barnperspektiv

Den regionala cykelplanen syftar till ökad cykling i olika grupper, bland annat barn och unga. Åtgärder för ökad och säkrare cykling vore positivt ur ett barnperspektiv.

4. Jämställdhetsperspektiv

Bättre möjligheter för cykling är positivt för kvinnor och män.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

En regional cykelplan skulle innefatta cykelvägnät över hela Gotland.

6. Klimat och miljöperspektiv

Den regionala cykelplanen syftar till att bidra till ökad cykling och till åtgärder för en bättre cykelinfrastruktur och därmed underlätta för fler att ersätta bilen med cykel.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningen tjänsteskrivelse Regional cykelplan daterad 2023-05-09
Regionstyrelsen 2022-10-27, § 271

Regionstyrelseförvaltningen

Torsten Flemming
tf Regiondirektör